

Richard Florida: Danmark er godt rustet til kreativ kapitalisme

HOVEDPUNKTER

- Flere bank- og krisepakker er ikke svaret på den økonomiske krise, mener den kreative økonomis topguru, Richard Florida
- Han ser krisen som et sammenbrud i den industrielle samfundsmodel og savner en ny social kontrakt for den kreative økonomi
- Han roser den nye danske regering for at tage springet ind i fremtidens grønne og kreative kapitalisme

DEN GLOBALE økonomiske krise er led i en gigantisk omstilling af samfundet i retning af en mere kreativ økonomi, hvor evnen til at mindske spildet af menneskelige og naturlige ressourcer bliver en kritisk faktor for konkurrenceevne og produktivitet.

Sådan beskriver en af verdens førende intellektuelle guruer, Richard Florida, de gennemgribende forandringer, som verden oplever i disse år. Florida, der blev verdenskendt på sin internationale bestseller om den kreative klasse, er aktuell med sin nyeste bog *The Great Reset*. I næste uge kommer han til København for at tale på klimakonferencen *Take Lead*, som Mandag Morgen afholder i samarbejde med sine partnere i det globale netværk *Green Growth Leaders*.

Det er flere år siden, han har været i København, men han glæder sig. Ikke mindst fordi den nye centrumvenstre-regering har besluttet at sætte verdens højeste klimamålsætning om 40 pct. CO-reduktion inden 2020 og fremskynde afviklingen af de fossile brændsler i energiforsyningen. Da han hører, at regeringen også har slået en ny tone an i forhold til udlændinge og bl.a. vil åbne mulighed for dobbelt statsborgerskab, lyder han helt opstemt på telefonlinjen fra Toronto,

hvor han er professor ved Rotham School of Management.

“Det er virkelig opmuntrende at høre, at I nu tager så visionære og fremsynede skridt i Danmark. Det er meget positivt, og den slags tiltag vil styrke jer i omstillingen til den kreative økonomi og forbedre jeres globale konkurrenceevne,” siger Richard Florida. “Fremtiden ser helt overordnet meget positiv ud for Danmark. I er allerede et af verdens rigeste samfund, og I er et af de mest innovative og kreative lande. Og de nye politiske initiativer peger i den helt rigtige retning, hvis I skal styrke den kreative økonomi. I de kommende år skal produktionen gøres renere, mere produktiv og mere vidensbaseret.”

Den store omstilling

Richard Florida taler levende og engageret – om den gamle verdensorden, der er under nedbrydning efter finanskrisen, og det kommende kapløb om at accelerere omstillingen til en kreativ økonomi. Verden skal groft sagt bevæge sig fra industrialisme og finanskapitalisme til det, Florida kalder for *The Clean, Creative Capitalism*.

Selv om den økonomiske og finansielle krise er blevet værre de se-

neste måneder, advarer Richard Florida regeringerne mod at smide flere milliarder i nye stimuluspakker og bankredningspakker, hvis de blot tjener til at bevare den gamle orden. I stedet bør de investere aktivt og intelligent i de kreative virksomheder, teknologier og energirigtige løsninger, der skal være med til at forme samfundet i de kommende år.

“Vi hænger fast i fortiden, og det skræmmer mig. Måske skrev jeg min bog, *The Great Reset*, for tidligt. Men det står klart for mig, at denne krise er anderledes end andre kriser. Det er ikke bare en dårlig konjunkturcyklus. Vi er vidner til en meget alvorlig strukturel krise for kapitalismen,” siger han.

Det handler ikke bare om, at bankerne er blevet svækket på grund af dårlig lånepolitik, eller at forbrugerne har spenderet for mange penge. Det handler om, at en ny form for kapitalisme udfordrer den gamle:

“Vi er ved at få en ny og meget mere kreativ økonomi med innovative iværksættere, som udvikler nye sektorer og segmenter, men den holdes stadig nede af den gamle kapitalismes industrielle skal. I stedet for at kapitalen strømmede ind i de nye sektorer og virksomheder, blev den

brugt til spekulation og stadig mere sofistikerede finansielle instrumenter. Men pludselig er korthuset faldet sammen,” fastslår han.

Den gamle orden kan ikke reddes

I Europa diskuterer man nu, om det bliver nødvendigt med en ny stor redningspakke for de europæiske banker, og senest har også IMF opfordret europæerne til at sikre en rekapitalisering af bankerne. Richard Florida er dybt skeptisk.

“Uheldigvis tror politikerne stadig, at de kan redde den gamle orden ved at lave store bankredningspakker og kaste statspenge ind i bilindustrien. Det mønster ser nu ud til at gentage sig i Europa. Men operationen vil ikke lykkes for politikerne. Den gamle orden er ved at være færdig, og den nye orden er endnu ikke født,” siger han.

“Ulykkeligvis er der alt for få, der forstår, at det ikke nytter. De fleste klammer sig stadig til den forestilling, at der kan pumpes nyt liv i den gamle orden. De fleste kigger bagud i tiden og siger, at det ville være skønt, hvis vi kunne genoplive det gamle system. Det er meget typisk – det kan tage generationer, før systemforandringer som disse bundfælder sig.”

- Enhver krise i det 20. århundrede blev starten på en ny periode med kreativ destruktion og nye teknologiske revolutioner. Hvilken teknologisk transformation ser De vokse ud af den aktuelle krise?

“Jeg tror ikke, at det vil blive en teknologisk dreven transformation af samfundet. Vi vil se en sociologisk og politisk forandring. Det er ganske enkelt en grundlæggende forandring af den måde, vi lever på. Den kreative økonomi fylder stadig mere, og det gælder for alle de atlantiske storbyer – også København, hvor over 40 pct. af befolkningen arbejder i den kreative økonomi. Udfordringen for Danmark og andre lande er at udvide den kreative økonomi, så den omfatter flere borgere – også industriarbejdere og folk i de geografiske yderområder. Der skal skabes en ny social orden,

hvor vi er bedre til at værdsætte den kreative økonomi og de kreative udvekslinger mellem mennesker,” svarer han.

- Men hvad betyder det mere konkret?

“Det betyder først og fremmest, at vi ikke bør spille så mange penge på huse og biler. Vi skal i gang med at bygge en mere kompakt samfundsstruktur, hvor den kreative økonomi fylder meget mere. Interessant nok viser de seneste statistiske tal, at de skandinaviske lande allerede har en mere kompakt social struktur end så mange andre lande. I Danmark har I ikke subsidieret bilejerskab, husene er ikke så store som i USA, og det er en meget effektiv måde at organisere sig på. Hvis folk spiller penge på huse og biler, investerer man ikke nok i de kreative aktiviteter. Danmark og flere af de andre nordeuropæiske lande har simpelthen en række konkurrencemæssige fordele på dette punkt.”

Danmark som foregangseksempel

- I Danmark har den nye regering besluttet at reducere CO2-emissionerne med 40 pct. inden 2020. Og den vil forfølge en ambitiøs strategi om at frigøre os fra de fossile brændsler i energiforsyningen. Hvad synes du om et sådant grønt kurskifte? Giver det mening i forhold til den omstilling til den kreative økonomi, som du plæderer for?

“Det er det helt rigtige skridt at tage. Den gamle olieøkonomi, der har præget vore samfund siden fordismen, er kollapsede. Vi har nået *peak oil*, og på samme måde har bilismen og husøkonomien toppet. Vi er nødt til at bygge en ny bæredygtig og miljøvenlig økonomi. Vi har ikke længere råd til at spille noget som helst. Men på samme måde skal vi også holde op med at spille vore menneskelige ressourcer. Ligesom vi skal blive dygtigere til at passe på og spare på vore naturressourcer, skal vi blive dygtigere til at udvikle vore menneskelige ressourcer. De to elementer hænger tæt sammen.

Jeg agter at skrive noget om det, men lad mig prøve at formulere det

her: Den nye kapitalisme skal være ren og kreativ, og vi skal bygge rene og kreative samfund. Transformationen til en mere miljøvenlig økonomi, der har mindre spild, er mindre bilting og er mindre forbrændingsorienteret, er den ene del af ligningen. Den anden del er overgangen til et mere menneskeligt samfund, der optimerer de menneskelige og kreative ressourcer. Når man sætter disse to ligninger sammen, så får man en meget anderledes og meget mere produktiv form for kapitalisme. Grønne job og grønne teknologier kan ikke alene genstarte økonomien. Det kræver samtidig også en bredere indsats og nye investeringer i at få udviklet alle borgeres kreative kompetencer.”

- I Danmark og andre vestlige lande kan man se et voksende politisk, værdimæssigt og økonomisk sammenstød mellem de store bysamfund og udkantsområderne. I Danmark har vi haft en voldsom debat om Udkantsdanmark versus hovedstaden, hvor den kreative, caffè latte-drikkende borger har langt bedre udviklingsmuligheder. Hvordan skal politikerne tackle den konflikt?

“Det er det fundamentale skel i vor tid. Vort samfund er ikke som i den industrielle kapitalisme præget af konflikter på fabrikkerne, men af geografisk bestemte konflikter. I hele verden – lige fra det arabiske forår til oprøret i London og striden mellem Nord og Syd – ser vi disse konflikter. Det handler ikke så meget om den måde, vi arbejder på, som den måde, vi lever på. Værdien af at bo i byer bliver stadig større, og det giver de mest produktivt fremmende og innovationsfremkaldende gevinster. Derfor bliver verden mere klyngebaseret og koncentreret i megabyer, mens folk i landområderne falder bagud. Udfordringen bliver at forme de nye sociale kompromiser, som kan mindske de voksende spændinger mellem land og by. Hvis ikke man gør noget, vil det geografiske skel blive værre.”

Den nye samfundskontrakt

Hvordan skal politikerne håndtere den

store omkalfatring af det geografiske mønster? Skal de gøre noget aktivt for at forme og præge udviklingen, eller bare overlade det til markeds kræfterne at få det til at ske og lade udkantsbyerne og landdistrikterne forfalde?

“Da industrialismen voksede frem, besluttede politikerne bevidst at lave en ny social kontrakt, hvor de udbyggede og hårdt arbejdende industriarbejdere fik en større andel af gevinsterne i virksomhederne. Det var en bevidst beslutning i lande som Canada, Danmark og de nordeuropæiske lande at skabe et socialt kompromis, så man kunne udvikle en bred middelklasse. Vi er nu på vej ind i en ny økonomi, hvor værdier, viden og velstand kommer fra kreative aktiviteter, men vi har ingen social kontrakt til at håndtere det. Politikerne må tage et lederskab. Men problemet er, at de alt for ofte kigger tilbage i tiden. Venstrefløjen drømmer stadig om at genskabe 1950'ernes og 1960'ernes økonomi, mens højrefløjen drømmer om at genskabe 1950'ernes familier. Hvem tænker på det nye? Udfordringen er at skabe en ny social kontrakt, der styrker alle lønmodtageres kreative potentiale og begrænser skadevirkningerne af konflikten mellem byer og periferi.

Der findes stort set ingen ordentlig samtale om behovet for en ny social orden. Højrefløjen gør i de fleste lande, hvad den forventes at gøre, nemlig at skære ned på staten og sænke skatterne, mens venstrefløjen længes tilbage til gamle tider. Der er brug for en ny generation af politikere, der vil bygge en mere fremtidsorienteret, kreativ og lighedsorienteret samfundsmodel.”

Den globale konkurrence skærpes i de kommende år, og de politiske ledere mærker, hvordan den teknologiske og økonomiske udvikling speeder op. Men det er svært for det politiske system at holde det samme tempo i beslutningshastigheden, som markedet har. Samtidig er folk bekymrede over, at fremstormende økonomier som Kina og Indien overtager arbejdspladserne. Nogle mener, at det naturlige modtræk må være at samle

kræfterne i større enheder, fusionere og effektivisere produktionen yderligere for at modstå konkurrencepresset. Nogle plæderer også for at sænke lønningerne i stedet for at øge innovationen og løfte medarbejdernes kreative kompetencer.

Richard Florida advarer politikerne mod bare at gribe tilbage til fortidens politiske handlemønstre og søge fortidens løsninger. “Vi er på vej ud af den industrielle tidsalder, men mange kommentatorer, analytikere og politikere er stadig forblændede af skala. De de tror, at Kina og Indien vil blive mere konkurrencedygtige end USA, fordi de er større. Men når jeg kigger på tallene for Kina og Indien, kan jeg se, at de på de fleste reelle konkurrenceparametre udgør en meget lille trussel. De klarer sig stadig dårligt på innovation, produktivitet og miljøkrav, og USA er stadig verdens mægtigste land. Samtidig er der mange små nationer som Danmark, Sverige og Finland i toppen af vores liste over verdens mest kreative økonomier. Og lande som Storbritannien, Australien, New Zealand og Canada er stærkt forankret i den nye kreative kapitalisme. Markedets størrelse er vigtig, men ikke altafgørende, for vi har en global økonomi, og man kan handle over landegrænserne.”

Danmarks største udfordringer

- Alle lande har deres styrker og svagheder. Så hvad er Danmarks største udfordringer i omstillingen til den nye globale, kreative kapitalisme?

“De to største konkurrencemæssige udfordringer for Danmark er for det første, at I mangler den nødvendige skala i urbaniseringen. Det gælder også resten af Skandinavien. I mangler simpelthen at opbygge en kritisk masse i megabyer, der etablerer stærke opkoblinger og netværk til andre bysamfund rundt omkring i verden. Her bør I ikke mindst satse på at styrke Københavns position.

Det andet problem er, at I i de senere år har været plaget af en stigende intolerance og frygt for de fremmede. I har ikke formået at bygge et åbent samfund, der stimulerer indvandrer-

nes iværksætterånd, og det hæmmer jeres konkurrencekraft. Andre lande som USA og Canada har fået skabt en vældig energi og fremdrift ikke mindst takket være de mange indvandrere.”

- Ja, men den nye centrum-venstre-regering har nu indledt et opgør med de sidste ti års udlændingepolitik. Man har fjernet grænsekontrollen og vil bl.a. indføre et dobbelt statsborgerskab...

“Det er et stort fremskridt, hvis Danmark nu forfølger den strategi. Beslutningen om at indføre et dobbelt statsborgerskab er et meget fremsynet initiativ. Erfaringerne fra Canada er meget positive, for et dobbelt statsborgerskab inviterer indvandrerne indenfor i samfundet og giver dem nogle borgerrettigheder, som er forudsætningen for at integrere dem ordentligt i økonomien og samfundet.

I Canada har vi fået en mosaik af nationaliteter, der alle har fået adgang til et canadisk statsborgerskab uden at give afkald på deres oprindelige statsborgerskab. Det bryder med den gamle, arkaiske nationalisme og bygger et samfund, der er mere åbent over for omverdenen og inkluderer andre nationaliteter. Det bidrager til at styrke nationens konkurrenceevne og omstillingen til den kreative økonomi.

Det er et meget vigtigt skridt til at overvinde det image som et lukket og indvandrerskeptisk land, som I har fået i de senere år.”

Bjarke Møller bjm@mm.dk